

GD-directeur Ynte Schukken reageert op suggesties:

'Geen specifieke zorgen over diergezondheid op grote bedrijven'

Groei vraagt meer aandacht voor infectieziekten

Theoretisch is goed te verklaren dat infectieziekten vaker voorkomen als rundveebedrijven groeien. Maar GD-directeur Ynte Schukken wil daarmee niet gezegd hebben dat besmettingen op grote bedrijven voor meer problemen zouden zorgen.

tekst **Wichert Koopman**

Hij lijkt zelf haast een beetje geschrokken van de dynamiek die zijn uitspraken teweeg hebben gebracht. Ynte Schukken, hoogleraar aan de universiteiten van Wageningen en Utrecht en directeur diergezondheid bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD), legde onlangs in een inleiding een verband tussen de grootte van rundveebedrijven en het optreden van infectieziekten. Er is volgens hem ten onrechte gesuggereerd

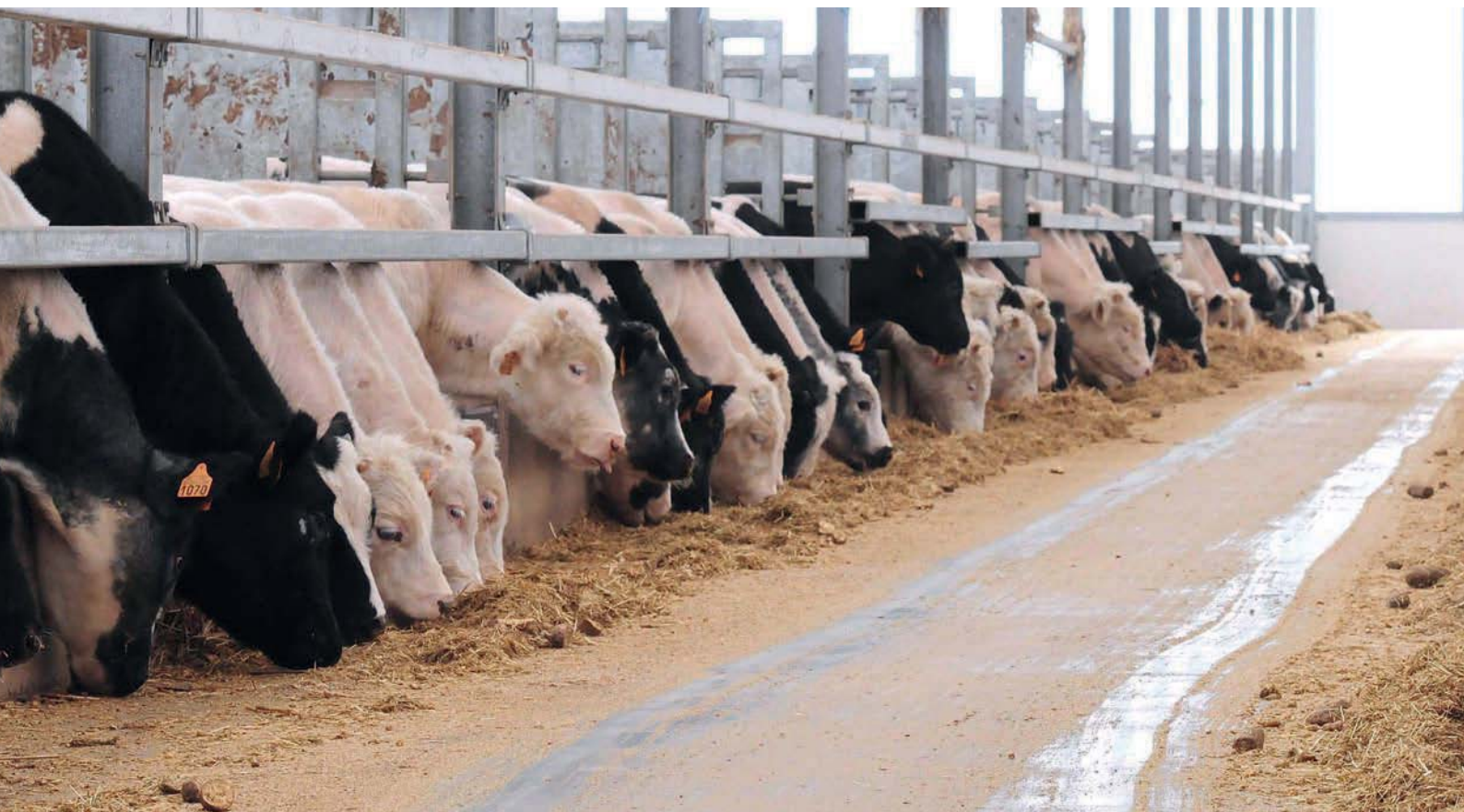
dat hij gesteld zou hebben dat in grotere koppels infectieziekten voor meer problemen zouden zorgen. 'Wij hebben bij de GD geen specifieke zorgen over de diergezondheid op grote bedrijven in Nederland', weerspreekt hij deze suggestie. 'Het is wel zo dat het management van infectieziekten zoals salmonellose, paratuberculose, bvd en mycoplasma meer van veehouders vraagt naarmate koppels koeien groter worden. De kans op ver-

spreiden van ziektekiemen neemt in theorie nu eenmaal toe met het aantal dieren op een bedrijf', legt hij uit (zie kader).

Schaalnadeel bij infectieziekten

Schukken werkte zestien jaar als hoogleraar aan de Cornell University in de Verenigde Staten. Daar leerde hij veel over het management van grote melkveebedrijven. 'Opschalen heeft beslist voordelen. Deze schaalvoordelen gelden echter niet voor de inspanningen die nodig zijn voor de aanpak van infectieziekten', stelt hij. 'Deze nemen rechtlijnig toe met het aantal dieren.'

Tegenover een groter risico op infectieziekten staat volgens de hoogleraar het voordeel dat op grote bedrijven vaak meer gewerkt wordt met vaste protocollen. Ook is er meer armslag om te investeren in bijvoorbeeld huisvesting en dierwelzijn. 'We kunnen in Nederland

Streptococcus agalactiae geen risico voor de volksgezondheid

Uitspraken van GD-directeur Ynte Schukken over de relatie tussen bedrijfsomvang en het optreden van infectieziekten zijn door de Tweede Kamerleden Marianne Thieme van de Partij voor de Dieren en Tjeerd van Dekken van de Partij van de Arbeid aangegegrepen om vragen te stellen aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de staatssecretaris van Economische Zaken.

De volksvertegenwoordigers leggen een verband tussen het aantal koeien op een bedrijf en risico's voor de volksgezondheid. Daarbij refereren ze ook aan eerdere publicaties van de GD waarin een 'terugkeer' van Streptococcus agalactiae wordt gesignaleerd bij melkvee.

Streptococcus agalactiae is een koegebonden bacterie en een van de veroorza-

kers van uierontsteking. 'Er is geen meldingsplicht voor deze ziekte bij het rund en de ziekte lijkt op geen enkele manier van belang voor de volksgezondheid. Bovendien kan er geen verband worden gelegd tussen bedrijfsgrootte en het voorkomen van Streptococcus agalactiae', reageert Schukken op de suggestie van de Kamerleden.

Hij noemt de verwarring wel begrijpelijk. 'Er bestaat namelijk ook een humane variant met dezelfde naam die ziekte veroorzaakt bij ongeboren en jonge baby's. Maar dit is niet dezelfde als de agalactiabacterie die voorkomt bij koeien', aldus de GD-directeur, die eraan toevoegt dat zoönosen, ziekten die van dier op mens overdraagbaar zijn, uiteraard de volle aandacht krijgen bij de GD. Deze

worden, in overleg met specialisten uit de humane gezondheidszorg, continu gevolgd.

leren van ervaringen in het buitenland', denkt Schukken. 'Maar ik ben ervan overtuigd dat Nederlandse veehouders met ondersteuning van dierenartsen en specialisten in staat zijn om infectieziekten onder controle te houden bij een toenemende bedrijfsomvang.'

Groepen meer scheiden

Meer aandacht voor het opsporen van dragers, intensievere controleprogram-

ma's en sneller reageren op signalen dat er iets speelt. Het is volgens Schukken noodzakelijk om bij een toenemende bedrijfsgrootte problemen met infectieziekten goed onder controle proberen te houden. 'Daarnaast zal het bij grote aantallen dieren vaker nodig zijn om een strikte scheiding aan te brengen tussen diverse leeftijdsgroepen. Ook is het belangrijk om dieren waarvan bekend is dat ze besmet zijn, te houden in een

aparte groep', zo geeft Schukken aan. Schoon en protocollair werken is een derde aspect van het diergezondheidsmanagement dat volgens de GD-directeur van toenemend belang wordt op groeiende bedrijven. 'Als er elke dag een koe kalft, is hygiëne van de afkalfstal belangrijker dan wanneer deze regelmatig leegstaat', geeft hij als voorbeeld. 'En zieke koeien huisvesten in een afkalfstal kan op grote bedrijven echt niet meer.' |

Meer koeien, meer kans op verspreiding

De relatie tussen het aantal koeien op een bedrijf en het belang van aandacht voor infectieziekten is theoretisch goed te verklaren. Meerdere mechanismen liggen hieraan ten grondslag:

– Meer koeien betekent een grotere kans op dragers.

Als in een populatie gemiddeld een tiende procent van de koeien drager is van een virus, dan is er vijf procent kans dat er op een bedrijf met vijftig koeien een besmet dier rondloopt. Als het koppel 200 koeien telt, is de kans op een drager twintig procent.

– De kans op uitsterven van een kiem is kleiner in een groter koppel.

Een infectie kan van een bedrijf verdwijnen door de afvoer van besmette (zieke) dieren. Als gemiddeld twee procent van de koeien in een populatie besmet is, dan is dat één dier in een koppel van vijftig koeien. In een koppel van 200 koeien zijn dat vier koeien. Dat zorgt ervoor dat de kans op het spontaan uitsterven

van de infectie vele malen kleiner is. – In een groter koppel is er meer continue instroom van gevoelige dieren.

Gevoelige dieren – dat wil zeggen dieren die nog geen antilichamen hebben opgebouwd – spelen vaak een belangrijke rol bij het overleven van een infectie op een bedrijf. Hierbij gaat het met name om jonge vaarzen die nieuw aan een koppel worden toegevoegd. Hoe groter het koppel koeien, hoe frequenter de instroom van vaarzen en hoe kleiner de kans dat een infectie spontaan uitsterft.

– Meer koeien betekent meer diercontacten.

De kans dat een geïnfecteerd dier een ander dier besmet, is afhankelijk van de lengte van de periode waarin een dier ziektekiemen uitscheidt, de besmettelijkheid van de ziekte en het aantal diercontacten. Deze laatste factor is groter naarmate er meer koeien in een koppel lopen. Dit verhoogt het risico op de verspreiding van infecties.